

Предмет: поліфонія
Група: теоретики, бакалаври, 1 курс
Викладач: доцент І. Г. Тукова

Шановні колеги,
пропоную розроблену щотижневу систему завдань з курсу «Поліфонія» (методика дистанційного навчання). Роботи надсилати **вчасно!** на адресу: tukova@ukr.net

Кожне виконане завдання мною фіксується.

Виконання завдань є обов'язковим!

Завдання надсилати окремими файлами Word.

1. 17.03. надіслати відповіді на наступні питання за аналізом «Kyrie» з Меси «Malheur me bat» Жоскена:

- до якого типу за технікою відноситься Меса «Malheur me bat»;
- показові риси багатоголосся Жоскена;
- в якому голосі (голосах) проводиться голос (голоси) з Шансон Окегема;
- які інтонаційні звороти (окрім с.р.ф.) використовуються Жоскеном з Шансон Окегема;
- композиційна організація «Куріе»: принципи роботи з кількістю голосів, проведення с.р.ф. (повністю/частково), наявність канонів;
- вказати такти, де використовуються канони, імітації, секвенції. Яка їх композиційна функція?

2. Завдання на тиждень з 17.03 до 24.03. Завдання надіслати 24.03.

Тема: Жоскен Депре: мотети і шансон

Читати: Симакова Н. Вокальные жанры эпохи Возрождения. С. 75–78, 100–104. (книга є в електронному варіанті в хрестоматії)

Матеріал для прослуховування й аналізу: папка «20_Josquin_Motets_Chansons».

Моменти, на які треба звернути увагу:

У світській і паралітургічній музиці XVI ст. відбувається перехід до нових структур. Характерними стають строфічність побудови, наскрізний імітаційний розвиток голосів, контраст типів фактури: імітаційний і еквіритмічний контрапункт (саме на ньому починає будуватися виклад, вибір типу фактури залежить від тексту).

Названий тип структур є типовим для жанрів різних національних шкіл і функціонального призначення, головною відмінністю стає вербальна мова.

Для світських і паралітургічних жанрів стає показовою складна канонічна й імітаційна техніка.

Перехід від старих до нових форм у жанрі мотету відбувається поступово, що унаочнює доробок Жоскена.

Серед **мотетів**, зібраних у хрестоматію, в «Ave Maria» розробляється секвенція «Ave Maria»: **послухати** наведений в хрестоматії запис секвенції і **знайти** її проведення в мотеті; **визначити** типи фактури і функції імітацій в кожній строфі. «La Deploation» – політекстовий мотет з cantus firmus у тенорі: **подивіться** наведений на початку нотного тексту хорал Requiem і **проаналізуйте** його використання в тенорі мотету, в **яких розділах** він проводиться, **тип роботи** з першоджерелом; **визначити** кількість розділів і типи фактури в мотеті; **визначити** роль і значення секвенцій. Даний мотет має повну назву «Німфи лісів» (Оплакування Окегема), наприкінці мотету перелічуються імена учнів Окегема, що плачуть за ним. В мотеті «Absalon, fili mi» **звернути увагу** на постійний імітаційний розвиток, тематичну ідентичність матеріалу, повторення вербального тексту, імітації в октаву, кварту, квінту.

Для **шансон** Жоскена показова: французька мова, 4–6 голосів, мотетна строфічна форма, рівноправність голосів, використання типової і для інших жанрів імітаційної техніки та канонів, звертається до розробки популярних пісень (наприклад, «Petite camusitte»).

У письмовій роботі надати відповіді на питання:

- типова для світських жанрів у творчості Жоскена структура;
- кількість розділів у мотеті «Ave Maria», способи їх відокремлення;
- специфіка використання тембрового і фактурного контрасту в мотеті «Ave Maria»;
- в якій інтервал відбуваються імітації в мотеті «Ave Maria»;
- скільки розділів у мотеті «La Deploation», способи їх відокремлення;
- який структурний принцип побудови мелодичних ліній: довга тривалість (якими засобами досягається) чи короткий поділ (якими засобами досягається) у мотеті «La Deploation»;
- який розділ побудовано переважно на секвенції у мотеті «La Deploation»;
- спосіб роботи з першоджерелом у мотеті «La Deploation»;
- назвати імена учнів Окегема, котрі його оплакують у мотеті «La Deploation»;
- форма шансон «Petite camusitte» (на 6 голосів);
- кількість канонів, що звучать одночасно, між якими голосами у шансон «Petite camusitte»;
- за допомогою яких засобів досягається контраст між першим і другим розділами шансон «Petite camusitte».

3. Завдання на тиждень з 24.03 до 31.03. Завдання надіслати 31.03.

Тема: Французька шансон XVI ст.

Читати: Симакова Н. Вокальные жанры эпохи Возрождения. С. 105–109 (до О. Лассо).

Матеріал для прослуховування й аналізу: папка «21_Cahnsons_16c».

Моменти, на які треба звернути увагу:

Шансон стає одним з найпопулярніших світських жанрів. У ній відбуваються найрізноманітніші експерименти з формою і відображенням слова у звуковому ряді.

Показовою є програмна шансон (у хрестоматії це «Війна» і «Спів птахів» Жанекена), де звуковими засобами імітуються вибухи, крики, сигнали або спів найрізноманітніших пташок (соловейко, зозуля тощо).

Іншим напрямком експериментів стають ритмічні пошуки. Наприклад, Клод Ле Жон «Прихід весни», де музичний ритм повністю підкоряється закономірностям словесного ритму (пошуки Академії поезії та музики де Баїфа, спроба відродити на французькій основі античну метрику, до досягалось шляхом омузичнення складів довгими й короткими тривалостями). Французький розмірений вірш провокував використання гармонічного складу (що і видно на прикладі «Приходу весни»).

Для шансон, так само як і для мотетів, показові принципи роботи з фактурою (вони є загальними для всього XVI ст.): зміна імітаційного викладу (переважно дводольний метр) еквіритмічним контрапунктом (тридольний метр). Поступове формування гармонічного складу з провідним верхнім голосом. Поява чітких структур (три частинна будова «Je ne l'ose dire» Сертона, варіант куплетного рондо в «Приході весни» Ле Жона).

У письмовій роботі надати відповіді на питання:

- показові риси шансон XVI ст.;
- що таке програмна шансон, назвати імена композиторів, для чієї творчості вона показова;
- аналітичні питання до шансон «Je ne l'ose dire» Сертона: форма, які засоби її створюють, типи викладу матеріалу, чи використаний імітаційний тип викладу матеріалу, чи можна

говорити на її прикладі про формування гармонічного складу з провідним верхнім голосом;

– аналітичні питання до шансон «Прихід весни» Ле Жона (зверніть увагу, що в хрестоматії є варіант шансон в форматі sheetmusic): форма, які засоби її створюють, тип викладу матеріалу, взаємозв'язок тривалостей і довгих чи коротких складів у тексті, характер вертикалі (консонансна/дисонансна, які співзвуччя переважають у підсумковій вертикалі);

– аналітичні питання до шансон «Спів птахів» Жанекена: форма, які засоби її створюють, тип викладу матеріалу, в які інтервали відбуваються імітації, спів яких пташок відтворюється Жанекеном і за допомогою яких засобів.

4. Завдання на тиждень з 31.03 до 07.04. ЯКЩО НЕ ЗАВЕРШИТЬСЯ КАРАНТИН – завдання надіслати 07.04. ЯКЩО ЗАВЕРШИТЬСЯ, ТО РОБОТИ БУДУ ПЕРЕВІРЯТИ В «ЖИВОМУ» РЕЖИМІ ☺

Тема: Італійський мадригал XVI ст.

Читати: Дубравская Т. Мадригал (жанр и форма)// Теоретические наблюдения над историей музыки. М., 1978 (додається окремим файлом).

Матеріал для прослуховування й аналізу: папка «22_Madrigale_16c». **!Прослухати всі наведені приклади.**

Моменти, на які треба звернути увагу:

Ліричний, світський жанр. Переважно 4–6 голосів. Форма будується переважно на наскрізному розвитку, відображає текст: прийоми звукообразності, гармонічні співставлення, формування декламаційного стилю, чергування типів імітаційного і еквіритмічного викладу матеріалу, зміна мензур. Писалися на поезії різних жанрів поетів-сучасників (зараз імена багатьох поетів є невідомими).

Перші збірки мадригалів з'являються у 30-х роках XVI ст. Їх автори: Вілларт, Вердело, Аркадельт.

Ранні мадригали за структурою можна поділити на 2 типи: акордово-куплетні й імітаційно-наскрізні. Вілларт і його школа розробляли силабічний тип співвідношення звукового і вербального рядів.

Аркадельт, Мадригал «Il bianco signo» («Білий лебідь»): переважає еквіритмічний тип викладу матеріалу, силабічне співвідношення.

Для мадригалів де Роре типовим є імітаційний виклад, хроматизація гармонії, акцент на звукообразність.

Зміна типів викладу матеріалу, акцент на зображення слова, наскрізна будова, використання, переважно, дволодової системи (у майбутньому – мажор-мінор) – показово для творчості Маренціо і Палестрини.

NB. Переклади текстів мадригалів де Роре і Маренціо знаходять у відповідних папках.

У письмовій роботі надати відповіді на питання:

- функціональне призначення мадригалу, сфера використання;
- типова для мадригалу сфера змісту;
- на чий тексти писались мадригали;
- типова кількість голосів;
- типова для мадригалу структура;
- аналітичні питання до мадригалу Аркадельта «Il bianco signo»: домінуючий тип викладу; кількість розділів, способи їх розмежування; чи використовується імітаційний тип викладу матеріалу, в якому розділі; чи співпадає синтаксичний поділ вербального і музичного рядів, якщо так, то в який спосіб це досягається;

– аналітичні питання до мадригалу Маренціо «Zefiro torna» (зб. мадригалів Маренціо, с. 51, англійський переклад тексту в папці «Marenzio»: кількість великих частин; на скільки розділів поділяється кожна частина; який принцип контрасту між частинами, чим він обумовлений; зробити переклад тексту мадригалу українською; навести приклади звукообразності окремих слів; як тип викладу звукового матеріалу пов'язаний зі змістом.

ЯКЩО НЕ ЗАВЕРШИТЬСЯ КАРАНТИН завдання на тиждень з 07.04 до 14.04 буде надано 07.04.